

4 Ιουνίου 2012

Άναρχη μεταβολή στις καλύψεις γης σε περιοχές της Ελλάδας

[Επιστήμες](#) / [Περιβάλλον - Οικολογία](#)

Πώς καταγράφεται στο χώρο η οικιστική επέκταση των πόλεων; Πώς απλώνονται οι τουριστικές υποδομές σε παραλίες και ορεινά θέρετρα; Πώς αποτυπώνεται η εγκατάλειψη του πρωτογενούς τομέα στα ορεινά και πώς συνδέεται αυτό το φαινόμενο με την αντίστροφη συνολική αύξηση των γεωργικών εκτάσεων τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας;

Σε αυτά τα ερωτήματα δίνει απάντηση η έρευνα «Χαρτογράφηση των αλλαγών κάλυψης γης σε επιλεγμένες περιοχές της Ελλάδας: 1945-2009» που πραγματοποιήθηκε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και την περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς.

Μέσα από τη φωτοερμηνεία και ανάλυση περισσότερων από 250 αεροφωτογραφιών των τελευταίων 65 χρόνων αποτυπώνεται η κατάσταση για επτά επιλεγμένες περιοχές της χώρας, με στόχο να αποτελέσουν απτά παραδείγματα των διαχρονικών μεταβολών των καλύψεων γης, και να γίνουν κατανοητές στο ευρύ κοινό οι επιπτώσεις που αυτές επιφέρουν συνολικά στο χώρο.

Τα συμπεράσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν και αναδεικνύουν τις σημαντικές πιέσεις που ασκεί η οικιστική ανάπτυξη στο φυσικό περιβάλλον. Η επέκταση των μεγάλων αστικών κέντρων συνοδεύεται από την τουριστική ανάπτυξη τόσο στα παράλια όσο και σε ορεινές περιοχές, όπως στο Λιβάδι Παρνασσού και τα Τρίκαλα Κορινθίας. Στα πεδινά, και ιδιαίτερα σε περιοχές με εύκολη πρόσβαση σε υδάτινους πόρους όπως λίμνες και ποτάμια, ευνοείται η εντατική επέκταση των

γεωργικών εκτάσεων, ενώ παρατηρείται απώλεια δασών λόγω αυξημένων πιέσεων για μετατροπή της χρήσης τους. Αντίθετα, στα ορεινά (Έβρος, Ζαγοροχώρια) αποτυπώνεται με σαφήνεια η πυκνωση και επέκταση των δασών η οποία προκαλείται από την εγκατάλειψη της κτηνοτροφίας, της ορεινής γεωργίας, των δασικών οικονομικών δραστηριοτήτων (π.χ. ρητινοσυλλογή) και τη δασικής διαχείρισης.

Τα στοιχεία της έρευνας παρουσιάζονται μέσα από το www.oikoskorio.gr/casestudies, μια χρηστική διαδικτυακή εφαρμογή, η οποία παρουσιάζει με εύληπτους χάρτες τη διαχρονική (1945-2009) μεταβολή στις καλύψεις γης για κάθε μία από τις επιλεγμένες περιοχές. Οι βασικές τάσεις που καταγράφονται είναι οι εξής:

Υμηττός (Αττική): Στις παρυφές του Υμηττού, τα νότια και ανατολικά προάστια της Αθήνας, αναπτύχθηκαν κυρίως σε εκτάσεις με χαμηλή φυσική βλάστηση (59%) και αγροτικές περιοχές. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι οικισμοί του 1945 δεν ξεπερνούσαν το 5% της σημερινής συνολικής τους έκτασης.

Κασσάνδρα (Χαλκιδική): Στις δυτικές ακτές της Κασσάνδρας παρατηρούμε επέκταση της παράκτιας δόμησης σε εκτάσεις γεωργικές (60%) και χαμηλής φυσικής βλάστησης, δάση, παράκτιους υγρότοπους και αμμοθίνες. Το 1945, τα κτίρια στην περιοχή μελέτης κάλυπταν περίπου 2 στρέμματα, έκταση που το 2009 έχει εκτιναχθεί στα σχεδόν 5.000 στρέμματα κατοικιών και συνοδών υποδομών (π.χ. μαρίνα).

Βορειοδυτική Κορινθία: Στο Δήμο Ξυλοκάστρου-Ευρωστίνης παρατηρούμε μείωση των αγροτικών εκτάσεων με παράλληλη υποβάθμιση των δασών που ως γνωστό οφείλεται στην εκτεταμένη βόσκηση της περιοχής. Στο διάστημα 1945-2009 παρατηρούμε αύξηση των εκτάσεων χαμηλής φυσικής βλάστησης σε ποσοστό 49%, εις βάρος των γεωργικών εκτάσεων και των δασών.

Τριχωνίδα (Αιτωλοακαρνανία): Το 11,8% της φυσικής βλάστησης της περιοχής υπέκυψε στην επέκταση ή και μετατόπιση των γεωργικών εκτάσεων σε βάρος κυρίως των δασών (69,1%) αλλά και των εκτάσεων χαμηλής φυσικής βλάστησης (14,1%).

Λιβάδι Παρνασσού (Βοιωτία): Σταδιακά, οι γεωργικές εκτάσεις μετατρέπονται σε εκτάσεις χαμηλής φυσικής βλάστησης και τελικά σε οικισμούς. Από το 1945 και ιδιαίτερα μετά το 1971, οι οικισμοί αυξήθηκαν από 126 στρ. σε 1.999, στρ. καταλαμβάνοντας κυρίως καλλιέργειες που εγκαταλείφθηκαν (48,2 %) και εκτάσεις χαμηλής φυσικής βλάστησης (43,2 %).

Κεντρικός Έβρος: Παρατηρούμε διαχρονική επέκταση των δασών σε εκτάσεις χαμηλής φυσικής βλάστησης (10,4%) αλλά και σε γεωργικές εκτάσεις (16,4%). Συγκεκριμένα, από το 1945 έως το 2009 τα δάση, στην περιοχή μελέτης, αυξήθηκαν κατά περίπου 11%.

Ζαγοροχώρια (Ιωάννινα): Διαπιστώνεται η κατά τόπους εγκατάλειψη και δάσωση των αγρών, που πλέον καλύπτουν εκτάσεις οι οποίες το 1945 ήταν σε ποσοστό 58,1% καλλιέργειες ή εκτάσεις χαμηλής φυσικής βλάστησης (41,8%). Παράλληλα παρατηρείται και επέκταση των οικισμών σε αγροτικές ή και λιβαδικές εκτάσεις της περιοχής.

Η μελέτη των τάσεων αλλαγής των καλύψεων γης της χώρας μας καταδεικνύει τις άναρχες και βίαιες αλλαγές της χρήσης του φυσικού χώρου, και για άλλη μία φορά υπογραμμίζει την ανάγκη ορθολογικής μακροπρόθεσμης χωροταξικής οργάνωσής του. «Όλο και συχνότερα προβάλλεται το επιχείρημα ότι η Ελλάδα διαθέτει ανεκμετάλλευτη γη, η οποία θα πρέπει να τεθεί άμεσα σε αναπτυξιακή διαθεσιμότητα. Ξεχνούν όσοι προωθούν αυτές τις απόψεις ότι ο χώρος αποτελεί έναν πολύτιμο, αλλά πεπερασμένο εθνικό πόρο που θέτει τα φυσικά όρια στην ανάπτυξη και στην ποιότητα της ζωής μας. Ξεχνούν ότι ο χώρος που διατίθεται σε κάποια χρήση καθίσταται αυτόματα μη διαθέσιμος σε όλες τις άλλες και ότι συνήθως το κόστος των λανθασμένων χωροταξικών επιλογών ξεπερνά κατά πολύ το όφελος από την άνευ όρων παράδοση στην “ανάπτυξη” της γης», σημειώνει ο υπεύθυνος Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων του WWF Ελλάς κ. Κωνσταντίνος Λιαρίκος. Η σωστή οργάνωση της χρήσης της γης φέρνει σημαντικά και διατηρήσιμα οφέλη – αναπτυξιακά και δημοσιονομικά, τα οποία ξεπερνούν το όποιο βραχυπρόθεσμο επενδυτικό διακύβευμα.

Η επιλογή των περιοχών βασίστηκε στα αποτελέσματα της πανελλαδικής χαρτογράφησης των αλλαγών στις καλύψεις γης το διάστημα 1987-2007, δεδομένα που επίσης απεικονίζονται στο Οικοσκόπιο και θα κυκλοφορήσουν σύντομα σε έντυπη μορφή με τίτλο «Άτλας αλλαγών κάλυψης γης: 1987-2007».

Πηγή: WWF Ελλάς

<http://bit.ly/12yyKpU>